

Izmenjeno lice Republike Srpske

Author: [Paul Hockenos](#)

Bosanski Srbi polako odbacuju mrznju i naglasene stereotipe koji su pospesivali rat.

Do ranog jutra moze se cuti muzika Cece, Dragane Mirkovic i bezbroj drugih zvezda turbo-folka u prepunim diskotekama Banja Luke.

Od zavrsetka rata 1992 -1995.godine, bosansko- srpsko stanovnistvo predstavlja vecinu u ovom habsburskom gradu punom drveca, ujedno i glavnom gradu bosansko - srpskog entiteta, Republike Srpske. Bosanski Srbi znaju svaki hit pop muzike iz Srbije, svakog pojedinacnog igraca beogradske "Crvene Zvezde", a za vreme svadbi ponosno pokazuju crveno-plavo - belu srpsku zastavu. Televizijski signali, sverc, i naravno politicki uticaj prelaze zapadnu granicu sa Srbijom.

Bosanski Srbi cvrsto se drze svojih veza sa susednom Srbijom, iako je Daytonskim sporazumom iz 1995.godine osujecen njihov ratni cilj da se pripoje ovoj jugoslovenskoj drzavi. Iako to ne moze predstavljati utesnu nagradu, bosanski Srbi ljubomorno cuvaju Republiku Srpsku i njenu pravno definisanu autonomiju unutar Bosne.

Vecina od bosanskih 1,5 miliona pravoslavnih hriscana, Srba, vremenom su prihvatili, iako s negodovanjem, da ce za sada ostati deo Bosne. Ipak, pitanja koja su od nacionalnog znacaja za Srbe dominiraju politickim govorom ovde i do sada su predstavljala prepreku implementaciji cetvorogodisnjeg mirovnog procesa vrednog vise milijardi dolara.

Od izbora do izbora , bosansko srpski glasaci glasaju za ekstremne nacionalisticke partije cije su vodje optuzene za ratne zlocine, ili ih je zbog ometanja mirovnog procesa razresio funkcije glavni administrator medjunarodne mirovne misije.

Na opstinskim izborima 8. aprila bivsa partija ratnog srpskog lidera Radovana Karadzica, za kojim je sud za ratne zlocine u Hagu raspisao poternicu, osvojila je najveći broj glasova na celoj teritoriji Republike Srpske. Uprkos najjacem izazovu od strane umerenih srpskih partija, Srpska demokratska stranka (SDS), odnela je pobedu u 52 od ukupno 61 opstine. Ovaj rezultat zadao je udarac naporima medjunarodne zajednice.

"Ideja o srpskoj drzavi u Bosni i Hercegovini nije nikada zamrla", objasnjava Predrag Bauovic, jedan od lokalnih strucnjaka za medije. "Koncept Bosne kao ujedinjene drzave, ovde nije nikad prihvacen. Sada smo u periodu tranzicije u kojem ce srpska javnost u Bosni razmiljati o tome sta da se radi."

Politicka elita ovog srpskog entiteta sve vreme se borila protiv medjunarodnih napora. Ekstremni nacionalisti blokirali su ili onemogucavali medjunarodne inicijative da se spoje dve polovine Bosne stvaranjem zajednickih institucija vlasti, slobodne trgovine i saobracaja i zajednicke monete. Medjutim, cak je i umerena vlada Milorada Dodika izabrana od strane medjunarodne zajednice, oklevala sa primenjivanjem znacajnijih reformi.

"Dodik je ispunio tek mali deo svojih obećanja", kaze Jim Hooper, koordinator za Balkan, jedne posmatracke medjunarodne organizacije, International crisis group. "Bosansko srpska politicka elita primenila je samo ono na sta ih je primorala medjunarodna zajednica".

Ne izgleda, medjutim, sve kao pre pet godina nakon zavrsetka rata. U zemlji cvetaju nezavisni mediji, dok je drzavna televizija pod budnim medjunarodnim okom, stisala svoj ton. Privatni automobili, autobusi i

kamioni prelaze bez teskoca nekadasnje linije sukoba. Kosarkaski i fudbalski timovi redovno se takmice sa protivnicima drugog entiteta. Cak i u licnim stavovima bosanski Srbi polako odbacuju stare mrznje i naglasene stereotipe koje su pospesivali rat.

Veci deo prvobitnog neprijateljstva prema medjunarodnim mirovnim trupama postepeno nestaje. Jedino objasnjenje, kaze Hooper, jeste sto oslabljena vojska bosanskih Srba sve vise smatra da su NATO jedinice neka vrsta zastitnog stita. "Ironicno je to sto se bosanski Srbi oslanjaju na medjunarodnu zajednicu da im pruzi bezbednost", kaze on.

Cak i najekstremniji politicari, poput onih iz SDS-a, podrzavaju mirovni proces, ukljucujuci i simbolino ucestvovanje Srba u bosanskoj drzavi. Jedan ocigledan razlog za ovo iznenadno menjanje stava je sto medjunarodni propisi zabranjuju rad partija koje se suprotstavljaju mirovnom planu. U toku prosle godine administratori medjunarodne mirovne misije uklonili su neke bosansko - srpske politicare sa njihovih zvanicnih funkcija i zabranili pojedinim politickim partijama da ucestvuju na lokalnim izborima.

Spremnost nacionalista za saradnju ohrabruju neke od kriticara, medjutim, neki od njih su ostali hladni. "Jasno je da se nisu promenili preko noci", kaze Natasha Tesanovic, direktor nezavisne Alternativne Televizije. "Jednostavno, nalaze se pod prismotrom medjunarodne zajednice. Jedan pogresan korak i mogu te ukloniti sa politicke scene.

Mislim da oni to znaju."

U toku poslednje tri godine, vise umerenih politicara pojavilo se naspram ekstremnih nacionalista, cija je reputacija dovedena u pitanje zbog korupcije i sverca. Medjutim, dok su reformske komunisticke, socijaldemokratske i umerene nacionalisticke partije postigle izvestan uspeh, one daleko zaostaju za ekstremistima.

"Sve su partije ovde vise-manje nacionalisticke", kaze Bauovic. "Njihova osnovna briga je Republika Srpska, zastita srpskih interesa u Bosni. Umereni politicari pokusavanju da istaknu da bi se to moralo postici u okviru Bosne, da je Srbija druga drzava. Ali, postoji zajednicki srpski interes."

Nasledje rata predstavlja jos uvek emotivno i osetljivo pitanje. Vecina bosanskih Srba opravdavaju "otadzbinski rat" kao potreban i neophodan, kao jednu od krajnje odbrambenih mera spasavanja Srba od islamskih zemalja koje su slicne turskom carstvu pod kojim su Srbi vekovima tavorili. Srbi sebe same posmatraju kao zrtve: rata, etnickog ciscenja i medjunarodnih zavera. Svet je podeljen na zemlje koje su "prosrpski" orijentisane, poput Rusije i Grcke, i neprijatelja njihove nacije kao sto su Amerika, Nemacka i Turska.

Kljucni princip mirovnog sporazuma, pitanje povratka bosansko muslimanskih i hrvatskih izbeglica u njihove nekadasnje domove predstavlja jedno od najspornijih pitanja. Do sada se vratila tek sacica izbeglica etnickih manjina. Na svakom koraku, zvanicnici entiteta zatezu ili odugovlace ovaj proces, a politicki motivisano nasilje prema povratnicima je svakodnevna pojava.

"U toku rata, ljudi su se borili za njihova prava i nezavisnost bez prisustva drugih nacionalnosti", kaze Vesna Ljubicic, (21), student ekonomije. "Sada se vracaju. Imacemo istu situaciju kao i pre rata. Zasto su pale zrtve u ratu?"

"Isti, ili u mnogim slucajevima slicni ljudi se nalaze na vlasti kao i za vreme rata", kaze Franjo Komarica, banjalucki katolicki nadbiskup, vodeci sampion za ljudska prava u regionu. "Ni najmanje ne iznenadjuje sto se protive povratku izbeglica. Sada kazu ono sto medjunarodna zajednica zeli da cuje, da bi dobili novac, ali oni ne preduzimaju nista."

Medjunarodni zvanicnici naglasavaju da postoje jos uvek jake politicke veze izmedju jugoslovenskog predsednika Slobodana Milosevica i vodećih bosansko - srpskih politicara, narocito onih iz SDS. Vecina bosanskih Srba ne voli Milosevica koga optuzuju da ih je zbog Dayton izdao. Medjutim, sa Milosevicem ili bez njega, Beograd je i dalje mesto kojem se okreću. Dokle god Milosevic bude povlacio konce u Republici Srpskoj, medjunarodnim zvanicnicima predstoji naporna borba.

Paul Hockenos je novinar iz Berlina i autor koji vec vise godina izvestava o pitanjima Centralne Evrope i Balkana.

Location: [Balkans](#)
[Macedonia](#)
[Albania](#)
[Turkey](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/izmenjeno-lice-republike-srpske>